

Ресурсен център Европа

С подкрепата на
програма "Еразъм+"
на Европейския съюз

11 НОЕМВРИ 2020

ТРЕНИНГ „ТОЛЕРАНТНОСТ – ХАРМОНИЯ В МНОГООБРАЗИЕТО“ /МЕТОДИЧЕСКА РАЗРАБОТКА/ TRAINING – TOLERANCE - HARMONY IN DIVERSITY /METHODOLOGICAL DEVELOPMENT/

Таня Илиева,
ръководител на Европейски клуб,
ОУ „Валери Петров“, гр. Плевен

Abstract

Tolerance is a characteristic of the personality that develops over most of life and largely determines the successful life path of a person. It must be educated at school. Through all the activities, tomorrow's citizens of Europe are prepared there with a certain model of attitude and behavior: to show respect, responsiveness and tolerance, partnering with adults and peers, accepting the different ones.

The material is a methodical development of a game approach for learning and understanding the tolerance.

Всяка година в училище се записват все повече деца от различни националности, с различен социален статус на семействата, с различни материални възможности. България е европейска държава, в която съжителстват граждани от различни етноси, с различен произход: българи, роми, турци, арменци, власи, гагаузи и др. Етническото самоопределяне на хората и етническият им произход са в постоянно взаимодействие и взаимозависимост. Пред учителите стои задачата да формират толерантно отношение към различието, идеята, че индивидуалните качества на човека се допълват от различието на другия и образуват многообразния и прекрасен свят. Толерантността, развиваща се през по-голямата част от живота на човек, се явява фактор на социализацията му и в значителна степен определя успешния му жизнен път.

В есето си "Толерантност" Волтер пише: "Раздорът е голямото зло на човешкия род, а толерантността е единственият изход от него. Това е свойството на човечността. Всички сме изпълнени със слабости и грешки. Нека взаимно да прощаваме нашите недоизказаности и недоразуменията, които вършим. Това е основен закон на човешката природа". Толерантността във взаимоотношенията е градивен елемент, допринасящ за просперитета на обществото. Важна задача се явява формирането у подрастващото поколение на умения за изграждане на взаимоотношения в процеса на взаимодействие с обкръжението на основата на сътрудничество и взаимно разбиране, на готовност за приемане на другите, на техните възгледи, привички, разбирания, такива каквито са.

Образованието е ключов инструмент за предотвратяване на нетолерантност. Най-важната стъпка в образование за проявяване на толерантност е обучението на децата за общочовешките ценности, права и свободи.

Възниква въпросът от каква възраст трябва да започне възпитаването на децата в толерантност?

Толерантността е характеристика на личността, която се развива през по-голямата част от живота и предопределя до голяма степен успешния жизнен път на човек. Тя трябва да се възпитава още в училище. Там, чрез всички дейности се

подготвят утрешните граждани на Европа с определен модел на отношение и поведение: да проявяват уважение, отзивчивост и толерантност, като партнират с възрастни и връстници, приемайки различните от тях.

Възпитаването на това качество започва с осъзнаването на неповторимостта на собствената индивидуалност, като и на уникалността на всеки от съучениците, с формирането на чувство за сплотен клас. В резултат на това развитието на желанието на детето да стане по-толерантно се увеличава. Формират се умения за конструктивно поведение при конфликтна ситуация.

За запознаване с термина „толерантност“ с учениците бе проведен тренинг.

Целите на занятието:

1. Запознаване с термина „толерантност“. Произход на понятието.
2. Формиране на умения за асертивно поведение, за вслушване в мнението на съучениците, за екипна работа.
3. Събуждане на интерес към културата на различните народи чрез игрови методи.
4. Приемане на различието като положителен факт. Да се научат да уважават личността на всеки.
5. Развитие на творческите способности на децата.

Необходими материали: постер, маркери, цветни листи, бели листи, мултимедиен проектор, праскови или други плодове според сезона.

Ход на тренинга

1. Презентация „Приказка за цветовете и приятелството“

На стола на всеки от участниците е залепено листче с част от цветовете на дъгата: червен, зелен, син, виолетов, жълт, оранжев. Дискутира се кой от цветовете е най-необходим. Учителят презентира „Приказка за цветовете и приятелството“. Прави се извод, че всички цветове са необходими.

2. Поставя се темата на тренинга **„Толерантност – хармония в многообразието“**.

На дъската е нарисувано дърво, а в основата е записана думата „толерантност“. На учениците се съобщава, че след приключване на занятието, ще са попълнени листата в короната му със синонимите на този термин. Тогава ще могат да направят извод какво означава да са толерантни, необходимо ли е да бъдат толерантни.

В листата на дървото се записват изводите от дискусията по презентацията - думите **„уважение“**, **„разбиране“**. Отбелязва се, че могат да заменят на термина „толерантност“.

3. Пред учениците е откъс от **норвежката приказка „Сторете ми път!“** /приложение 1./ Задачата е да прочетат началото и да дадат своите предположения как продължава приказката.

„Сторете ми път!“

Имало едно време надменен кмет. Където ходел, все искал да е начело и всички във всичко да му отстъпват. Най-обичните му думи били: "Сторете ми път!" Мало и голямо трябвало да му сторва път .

Един ден в селото влязъл с кола царят на оная страна, преоблечен като прост пътник. Насреща му се задал кметът, надут както винаги и завикал: "Сторете ми път!"

Коларят му дал знак да се отмести, но кметът чакал да му сторят път. Царят дал заповед да спрат колата."

Представяне на предположенията на групите. Дискусия: Какъв е кметът? А царят?

Прочит на цялата приказка. Дискутират се качествата на героите. Какви качества притежава момъкът? Каква е поуката за кмета?

В листата се допълват думите **„зачитане, човечност“**.

4. **Игра „Да разгадаем значението на пословиците**. Кой от народите е създал най-мъдрите пословици и поговорки?"

Участниците получават списък с поговорки. Дискутират има ли българска пословица, която да обобщи поуката от прочетената приказка.

- Отидеш ли в Рим, прави като римляните. (латинска)
- В чужд манастир със своите закони не влизай. (руска)
- Като тръгваш към друга държава, научи какво е забранено там. (японска)
- Спазвай обичаите на страна, в която пристигаш. (италианска)
- Всяко зло за добро.(българска)
- Добрата дума железни врати отваря. (българска)
- Никога не гледай отвисоко на хората, освен ако не помагаш на някой да стане. (българска)

Тренингът продължава с дискусия за смисъла на прочетените пословици. Задават се въпросите: „Как разбирате останалите поговорки? Какъв извод може да направим от мъдростта на другите народи?“

В короната на дървото се записват думите „**приемане, отзивчивост**“.

5. **Играта „Самураят и принцесата“**

Класът се разделя на екипи според цветовете на дъгата. Водещият представя играта „Самураят и принцесата“. Обяснява, че играта прилича на популярната „Камък, ножица, хартия“, но е екипна игра. Членовете на екипа трябва да се договорят каква фигура ще покаже учителят. След договорката отборите застават прави два по два един срещу друг. При сигнал на учителя, едновременно показват избраните фигури. Те са три: принцеса, самурай, дракон. Принцесата очарова и побеждава Самурая, Самураят унищожавя Дракона, а Драконът отвлича Принцесата. Фигурите се показват по следния начин:

Дракон: Участниците правят крачка напред, с ръце зад тялото и имитират ръмжене – rrrr-rr.

Самурай: Представят си, че държат меч в ръката и го размахват. Произнасят „Напред!“ няколко пъти.

Принцеса: Всички подскачат на един крак, като при френския вариететен танц канкан и си пеят „Ла-ла- ла“.

Времето за обсъждане, преди началото на играта, е тридесет секунди.

Участието на отборите в играта се анализира и се стига до извода, че учи участниците на екипна работа и договаряне.

В короната на дървото се записват думите **„екипност, договаряне, приемане“**.

6. Игра „Моят плод“

Избират се четири деца, които идват при водещия. Задачата им е да си изберат по една праскова, която да запомнят. Водещият поставя плодовете във фруктиера и променя местата им. Взема и нарязва плодовете. Посочва парче от прасковата и пита от чия праскова е. Прави се извода, че и плодовете, като хората външно са различни, но сърцевината им е еднаква. Хората са лесно раними, затова трябва да бъдем добри. Записваме думата **„доброта“** в схемата.

7. Игра „Бяла врана“

Тренингът продължава с играта „Бяла врана“. Инструкцията към участниците е следната: Един от вас прави обратното действие на това, което водещият посочи. Ако всички се смеят, той имитира плач, ако вдигат дясна ръка – той вдига лява, тоест, той е бялата врана. След няколко минути се приканва друг ученик да се присъедини към първия. Така е появяват белите врани. Когато към тях се присъедини половината от класа, упражнението приключва. Достига се до изводите, че всеки в класа може да има различно мнение, но зачитането и приемането са необходими умения за хората, живеещи в обществото.

Попълват се думите **„съпричастност, търпимост“** в схемата.

8. Игра „Тексаска прегръдка“

Застанете в кръг един до друг. Всеки да постави ръцете си върху раменете на съседа. Вдигнете си десния крак и при сигнал на водещия направете крачка напред към центъра на кръга. Това е играта „Тексаска прегръдка“. Създава се настроение. Играта учи на **търпение и взаимопомощ**. Тези две думи се добавят в листата на дървото.

9. Рефлексия

Попълнени са част от листата в короната на дървото на толерантността. На учениците се задават въпросите: Кои други думи можем да добавим в короната на

дървото? Кои хора са най- умни – руснаци, българи, румънци, норвежци?, Кой трябва да се слуша – човекът, най-силен глас, най-богатият... ?, Хубаво ли е, или не, че сме различни?, Можем ли и как да живеем в свят, където всички са различни?

Децата рисуват асоциации на думата „толерантност“ и представят рисунките си.

Водещият тренинга обобщава, че важноста на темата се потвърждава и от наличието на Международният ден на толерантността – 16 ноември и от приетата от ЮНЕСКО Декларация за принципите на толерантност“. На 16 ноември 1996 г. на Общо събрание на ООН е приета Декларация за принципите на толерантността.

Толерантността представлява ценностно отношение на човек към хората, изразяващо се в признаване, приемане и разбиране на хора от различни култури и проява на търпимост към чуждо мнение, вярвания, поведение, желаниа, интереси и цели.

Толерантността означава зачитане, приемане и правилно оценяване на богатото многообразие от култури в нашия свят и на всички форми и начини за проява на човешката същност.

Толерантността укрепва чрез знанията, откритостта, общуването и свободата на мисълта, на съвестта и на убежденията.

Толерантността е хармония в различието.

Толерантност е подаването на ръка за поздрав и приемане на чуждото послание.

Толерантност е, когато зачитаме правата на другите.

В края на урока всяко дете се награждава за активното участие с праскова, с посланието да не забравя, че всички хора са еднакви вътрешно, да уважават, пазят и обичат хората, с които живеят.

Сторете ми път!

Норвежка приказка

Имало едно време надменен кмет. Където ходел, все искал да е начело и всички във всичко да му отстъпват. Най-обичните му думи били: "Сторете ми път!" Мало и голямо трябвало да му сторва път ...

Един ден в селото влязъл с кола царят на оная страна, преоблечен като прост пътник. Насреща му се задал кметът, надут както винаги и завикал: "Сторете ми път!" Коларят му дал знак да се отмести, но кметът чакал да му сторят път.

Царят дал заповед да спрат колата.

Повикал кмета и му рекъл:

- Аз съм царят. Утре ще дойдеш в двореца да изпитам ума ти. Ще видя дали си достоен да ти сторват път. Ще ти задам три въпроса и ще видя, как ще ми отговориш.

Царят дал знак и колата отминала.

Замислил се кметът. Дали ще може да отговори както трябва на царя?

През това време дошъл при него помощникът му, който бил умен и весел човек.

- Какво си се замислил, кмете? - попитал помощникът.

- Как да не се замисля! - отговорил кметът. - Преди малко оттук мина царят с колата си, преоблечен като прост пътник. Аз извиках на коларя да ми стори път. Той не отстъпи. Аз се изпречих пред колата. Царят ме повика и ми заповяда утре да се явя при него, за да ме изпита дали съм достоен да ми сторват път. Щял да ми зададе три въпроса, за да види умно ли ще отговоря.

- Е, та какво има да му мислиш?

- Мисля, че царят може да е глупав и може да не оцени умните ми отговори.

- Добре, да отида аз тогава. Ще се облека в твоите дрехи. Пък и, както казват мнозина, ние си приличаме, та царят няма да разбере, че друго лице се явява пред него вместо кмета. Аз не се плаша и от глупави въпроси. Лесно ще се сетя как да отговоря.

Кметът се съгласил на драго сърце.

Помощникът се явил пред царя и рекъл:

- Аз дойдох, царю честити, да отговоря на трите въпроса.

- Добре, - рекъл царят, - кажи ми за колко време може да се измине пътя от изток до запад.

- За един ден, царю честити.

- Откъде знаеш?

- Слънцето изгрива сутрин от изток и вечер стига на запад. Значи, за един ден е изминало пътя от изток до запад.

- Добре отговори, - рекъл царят. - Сега ми кажи, колко пари струвам аз.

- Двадесет и девет сребърника.

- Защо?

- Защото Исус Христос беше оценен и продаден за тридесет сребърника. А най-добрият цар все трябва да се оцени един сребърник по-малко от Христа.

- И на втория въпрос отговори добре - казал царят. - Остава третият. Кажи ми умни човече, какво мисля в този миг!

- Ти мислиш, царю честити, че пред теб стои кметът, когото си повикал, но аз съм неговия помощник. Кметът не се осмели да дойде.

- Жив и здрав да си, помощниче! Ти си достоен да стоиш начело на вашето село. Отсега нататък кметът ще ти сторва път, защото си смел и умен. Ти ще бъдеш кмет, а кметът ще стане помощник.

Още същия ден по царска заповед, помощникът станал кмет.

